

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre	3 frt — kr.
Félévre	1 frt 50 kr.
Negyedévre	frt 75 kr.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 2 frt.	
Egyes szám ára 7 kr.	

Felelős szerkesztő

BÁTHORY ENDRE.

A lap kiadója:

A „PÁZMÁNY-SAJTÓ.”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb. a „Pázmány-sajtó” címére küldendők. (Deák-tér 19. szám.)

Hirdetések jutányos áron vétetnek fel.

Nyilttér sora 20 kr.

A lap megjelenik minden szerdán.

Keromit-burkolat.

A gyors haladás ellenei — a conservatív párt tagjai — megint izgalomba fognak jönni. Mint értesülünk, egy vállalkozó azt az ajánlatot fogja a napokban a városhoz benyújtani, hogy 87 ezer frtért hajlandó az egész piacot és a főbb utcákat keromit burokkal bevonní. Az összeg kifizetését nem egyszer kívánja, hanem 15 évet ad annak letörlesztésére. Hasonló ajánlatot nyújtott be a vállalkozó Debreczenhez, Aradhoz stb. Szatmár természetesen nem teheti függővé álláspontját a többi városokétól, hanem nekünk magunknak kell speczialis körülményeink méltányos mérlegelése után határozunk. Ha egy tekintet vetünk a szóban levő területre és ha ismerjük a keromit értékét, be kell vallanunk, hogy nagyon jutányos áron nyerhetnének forgalmasabb helyeink modern burkolatot, de kérdés, ésszerű-e városunknak különben is megterhelt vállára újabb terhet róni?

Lesznek bizonyára, akik a keramitot luxus-tárgynak nézik és ellenezni fogják annak behozatalát, akkor, midőn a szerintők szükségesekekre is nagyon szűken jut a pénzből, mások ismét azért fognak tiltakozni, mert a pótdadó oly magas, hogy azt tovább fokozni nem szabad.

Mi mindezek daczára azt állítjuk, hogy Szatmár nem szalaszthat el ily kedvező ajánlatot.

Elismerjük ugyan, hogy a pótdadó horribis, de azt a néhány krajczárnyi évenkénti többletet, ami e czímen egy-egy adófizetőre jutna, nem gondoljuk, hogy szívesen magára ne vállalná, ha be igazolva látja, hogy a keromit téglá burkolat nem luxus tárgy, ellenkezőleg közegészségügyi és köztisztasági követelmény. Már pedig ezt igen könnyű beigazolni.

Közttereinken, főbb utcáinkon az időjárás minden változása mély nyomokat hagy. Így nyári záporosó után valóságos tócsák keletkeznek, melyeknek kigőzölgése, hogy nem valami kellemes, azt mindenki tapasztalja; ahol pedig épen tócsa nincs, ott sár van s vásárok alkalmával ebben a sárban kell álldogálni vévőnek, eladónak egyaránt, ebbe a sárba dől le a kifáradt jószág*) bizonyára az ilyesmi nem szolgál sem

az ember, sem az állat egészségének előnyére. Említem-e, hogy a nedves, szennyes föld sokkal kedvezőbb a miazmák szaporodására, mint a száraz, tiszta talaj?

Ha pedig száraz idő van s egy kis szél fúj, vagy néhány kocsi robog végig, — ami pedig elég gyakran szokott megtörténni — főbb utcáinkon valóságos porfelleg keletkezik, azt pedig talán mondanom sem kell, hogy mily ártalmas az ember tüdejére, szemére, sőt a ruhára és butorra is a por. Aki csak teheti, nemde főleg a por elől menekül nyáron Szatmárról?

A keramit azonban megvéd bennünket a por ellen. A keramit könnyen olvadó mész v. vas tartalmu téglagyagból készül, melyet addig égetnek, míg kagylós törésű, likaestalan téglá lesz belőle, — ez a kemény anyag sem maga nem porlik, sem a talaj porát nem engedi át. Nem áldoz-e szívesen az ember néhány krajczárt évenként, ha magát sokkal nagyobb kár ellen biztosítva látja?

Aztán a kövezetet is mily gyakran kell javítani s mennyi pénzt emészt fel, miért ne költsünk inkább a célravezetőbb és tartósabb keramitra?

Végre a szépészeti érdek és a külső csinért is hozhatunk egy kis áldozatot. Egy oly előkelő várostól, — mint Szatmár, hol a törvénykezés, a közigazgatás, az ipar és a kereskedelem sok águ központját találja, nemde kívánatos, — hogy az idegenek jó véleménynyel távozzanak és ahol annyi még pedig előkelő tanintézet van, nemde szükséges a növendékek tisztasága és aestetikai érzékének fejlesztésére minden lehető megtenni?

Épen azért, mert fontosnak, könnyen keresztül vihetőnek tartjuk a keramit burkolat behozatalát, kérjük a városi hatóságot vegye kezébe az ügyet és foglaljon állást mellette.

Rendőrségi ügyek.

Szeretjük az igazságot; elismerni pedig annak fontosságát, nagyságát és szentségét kötelességünknek hisszük. Semmi oly irányban nem haladunk, mely irány a jogokkal és az igazsággal, bárhogy is ellenkezik. Hidegen bírálunk meg mindent s a helyes, jogos, igazságos intézkedések czél-szerű volta ellen nem lépünk sorompóba.

A városi intézmények között eléggé fontos és tekintélyes helyet foglal el a ren-

dőrség intézménye. Hiszen a közrend, nyugalom a fő, mely nélkül egy város fejlődése, haladása nem létezhet. Így volt elkerülhetetlen szükség a rendőrség intézményére.

A nagyobb városokban ezt az intézményt jobban kifejlesztették, hisz annak ilyen esetekben nagyobb fokú hatályosságára feltétlen szükség van. Nem vonakodunk ezt elismerni. — Hol annyi a kétes exintentaaju, gyanus erkölcsű egyén, — mint pl. Budapesten is, vagy Parisban, New Yorkban stb., — ott a rendőrségi intézménynek jobban kell kifejlődnie. Ezért van életbe léptetve a detektiv-rendszer, vagyis a polgári rendőrség intézménye. Mert az egyenruhas rendőrt hamar észreveszik ruhájáról az u. n. „kasszabetörők” stb., s a következő pillanatban már elillantak. De a közönséges polgári öltözékben, feltűnés nélkül a kávéházakban kis bejárkaló detektiv a felügyelet vagy gyanu alatt lévő, vagy barnifele kétes exintentaaju egyén közvetlen közelében lehet s kipihatalhatja annak szándékát, tetteit — és így kézre kerithet egy veszedelmes embert, kinek útján aztán egész rejtélyes bűnesetek szövedékei lesznek uszták és világosak. Erre igen alkalmas a titkos rendőrség.

Nagyon fontos is az a titkos-rendőri állás. Sok tapasztalat, ügyesség és éberség kell hozzá. És ezért leggyakrabban, egyes nagyobb szabásu bűnügyek nyomozására, végzett, tanult s titkos rendőri tanfolyamot hallgatott egyént küldenek ki. Ki aztán óriási ember ismeretével, bátorságával, tudományos ismereteivel fogva is — okról-okra, fokról-fokra halad előre — s nem egyes esetekben jut életveszély közé, de rendkívüli ügyessége, tapintata és tanulmányai alapján végre is ezélt er — s fel van tárva: a parisi boulevardokon nem nagyon ritka mérgezési bűntény, melynek számai poliukai körökbe is benyulhatnak, vagy egy oly gyilkosság, mely a legnagyobb kitanultsággal, minden beszélhető eszköz megsemmisítésével hajtott vegre!

De a mi kis városunkban nem való még titkos rendőrség. Legalább az államosításig nem. Akkor pedig a következő rendszer szerint. A Budapest Sziget vasútvonalon való folytonos örködésre és a városhoz is minden két héten a budapesti titkosrendőri állományból két államilag fizetett detektiv jönnö le felváltva. Így a teljes inkognitó, a mi a legfőbb, a legnagyobb mértékben meg lenne. Minden-esetre a helyi ismeretekhez előleges kalauzolás szükségeltetnék. — De nem is ismerné őket senki; sem a nagy ember, sem ettől lefelé — a kis cigány gyermek, mint a hogy a mostani titkosrendőrséget ismeri nálunk.

De meg ha detektiv-rendszerünk van, akkor az a titkosrendőr éljen hivatásának és ne küldöztessék bűnügyi meghívók kézbesítésére. Azt senki se ismerje!

*) Szatmár főutcáin ninesen olyan fonokotton sár, hogy ember vagy állat befedőljön.

Képzett ember kell e fontos hivatás betöltésére, aki viselkedésével s fölényességének erőltetésével ne kényszerítse szinte a legközségesebb és legtudatlanabb embereket is arra, hogy ujjal mutassanak rá és sugdossák: „Ah! ni a titkos rendőr.”

Mindenesetre szép intézmény. Érdem illeti meg a rendőrségi hatóságot érte; de kissé jelen voltában fejletlen — egész a nevetségességig!

Megszüntetni érdemtelen nem volna, de ha segíteni lehetne rajta a fentebbiek nyomán vagy bárhogy de helyesen ekkor érdemtelen lehetne!

Jól tessék gondolkodni a helyzetek, okok és körülmények felett. De ne tessék az egyéni tulajdonságokat vidékies sajátosságokat s igényeket sem tévesztetni szem elől! Mert sic itur ad astra. . . .

Pártgyűlés.

Lapunk mult számában értesítést adtunk arról a gyűléstől, melyet az Ugron féle függetlenségi párt tagjai husvét másod napján városunkban tartottak, az ünnepi nyomdászünet miatt azonban a párt alelnökének Csomay Imre ügyvédnek ajkáról elhangzott beszédet nem közölhetjük. Miután igen sok megszívlelendő dolgot tartalmaz, ime most egész terjedelmében adjuk.

*T. közgyűlés! (Éljenzés.) Részemről is tisztelettel üdvözlöm a t. tagtársakat. — Urak! Én magyar ember vagyok, — úgy tudom apáról és anyáról, — és most mégis franciaországban kezdem az előterjesztésemet. Tudniillik, nem az elején, hanem a legvégén, a jelennel kezdem a multat. — Ma uraim, Magyarország miniszterelnöke Széll Kálmán, — (Éljenzés) — és ő a belügyminiszter is, Széll Kálmán egyénileg kifogástalan, jellemes ember, politikai tekintetben határozott, a Deák-féle elveknek őrzője, leteleményese; mint emberben feltétlenül bizni lehet, mint politikus, a multban határozottságának adta jelét. Jelenben pedig, a mikor a program-beszédét elmondta jog, törvény és igazság lett általa kijelentve, hogy azokat fogja követni. Hát uraim, olyan férfival áll szemben az ellenzék, a kit, midőn támad, a kit, midőn elvi küzdelemre hív, úgy szólva üdvözölni szeret és illik. Én üdvözlöm őt e helyen (éljenzés). Ezt nem mondtam el én ok nélkül.

Azt tudom, hogy a Szatmárnémeti függetlenségi párttagok velem együtt, mind hódoló, hűséges, igaz alattvalói a törvényesen megkoronázott királynak, bár 48-as alapon állunk. Azt is tudom, hogy a párt tagjai a törvényt mindég tisztelték, a törvényt mindig oltalmazták s megvédelmezni igyekeztek. A magyar alkotmányért pedig az elődökhöz illő elszántsággal és bátorsággal készek sikra szállni és annak fenntartását első rendű tisztöknek tartják, a rendnek pedig mindig hűvek voltak. Soha a mi pártunk rendtelenséget nem követett el; a mit számlájára akartak írni, azt elkövették mások, vagy elkövették olyanok, a kik a pártunk nem tagjai. Ezt megint nem ok nélkül mondtam el, hanem elmondtam azért, hogy egy végzést kaptam, amelyben mi az alkotmány közrend, és törvények elleni izgatásért felelőssé tétetünk és a közgyűlés rendben tartásáért örködni vagyunk kötelesek (mozgás) és e czélből uraim be is jelentettem azoknak az uraknak a nevét, akik a rendet és csendet fenntartják és a kik felelnek az itt

*Gyorsírási felvétel.

történekeért; ezeknek a felelősségét az urak könnyítsék meg! (Felolvasta azoknak a nevét, a kik bejelentettek az illetékes hatósághoz.)

Ők vannak bejelentve tehát; ezen urak kegyeskedjenek örködni, vigyázni, esetleg az itt történekekről tanubizonyosságot tenni. A t. tagtársak pedig legyenek a törvény és a rend korlátai között; tetszésöknek nem tetszésöknek ne adjanak kifejezést sem, mert hiszen, mi komoly dologról, a haza ügyéről határozunk, az pedig olyan, hogy ezzel foglalkozni szent tisztünk, szent kötelességünk; és ezt meg tudjuk higgadtan cselekedni.

Ezeket bocsatottam előre; és most kezdem már meg uraim, a mult történetét. Röviden, minden érzélgősség nélkül; egyszerűen a tényeket említem fel. Nem keresem én a kifejezésekben azt, hogy az hevitsen, ha pedig a tény maga hevít, én arról nem tehetek; de mindenki igyekezzék azt közönyösen venni tudomásul.

Legutoljára együtt voltunk t. tagtársak, mint pártközgyűlés, akkor amikor Ugron Gábor (éljenzés) a program beszédjét megtartotta. Együtt voltunk, mint pártgyűlés, akkor a mikor Ugron Gábor a választás előtt néhány nappal hozzánk lejött és itt ebben a teremben találkozott, azóta mi, mint párt vesztig maradtunk, csendben maradtunk.

A választásnak, mindnyájan tudják, igen szép reményekkel mentünk elébe; — hogynem! — a mi jelöltünk az ország politikusai közül egyik legjelesebb férfi volt, a függetlenségnek, az önállóságnak tántoríthatatlan híve volt, egyénileg pedig kiváló, képes, tehetséges ember. Mikor őt felléptettük azt azért tettük, mert hittük és reméltük, hogy a pártunk a tagjai őt mindnyájan támogatják. Az ellenpárt jelöltjének már hallottuk a nevét. Hittük és reméltük, hogy oly oldalról is támogatást nyerünk, olyan körből, ahol tulajdonképpen párttagtársakra nem számíthatunk, de ezuttal támogatásuk reménye meg van, és másfelől hittük azt, hogy azon kívül, hogy mi kellő számmal vagyunk, amonnan erkölcsileg támogatattunk, nem leszünk kitéve oly megbénító eljárásnak az ellenpárt részéről. Azonban uraim, mindjárt az történt, hogy amint a jelöltek kitűzettek, hát valaki, de állíthatom, hogy nem a mi pártunk részéről, ablak beveréseket scenirozott. Ez ürügyül szolgált, vagy talán használtatott fel arra, hogy a katonaság ide hozassék. Idegen nyelvű katonaság lett a városba behozva, örködött egyesek felett és itt tartotta az őrszolgálatot. Azután megtörtént, urak, az, hogy régi dolgok előszedettek, új dolgok mintegy készítették és többen perekkel zaklattattak. Az ellenpártnak állítólag a lobogója lecibáltatott, azért egy párttagtársunk perbe fogatott, elmarasztaltatott, úgy emlékszem, igen nagy bírsággal sújtva, pedig a végén kint, hogy ő nem volt a tettes. A mi saját lobogónk letépett és tagtársaink foglalkozásukban háborítottak. Mikor pedig közelgett a választás, a vendégeskedések megindultak, oda csábítottak a közönség a terített asztalhoz. Hogy nagymérvű volt ez a vendégeskedés, mutatja az, hogy igen tetemes összegeket kaptak az ellátó kocsmárosok, pedig amint a fáma meghozta, még a számlájukat is tüzetesen felülbírálták.

Eljött a választás napja, a választás napján a sors döntött; hátrányunkra döntött, mi lettünk a második sorban következők. Az ellenpárt, nem rovom meg érte, sőt rendben találom, hogy úgy cselekedett, kihuzta az egész délelőttöt a szavazások vezetésével.

Mi délutánra estünk. Délután leszavazott a pártunk. Eljött a záró óra. Már akkor történt, mikor egyes tömegek mentek szavazni: hogy egy palota ablakából a párttagtársaink meghajigáltattak.

Mikor mondom, a záróra eljött, az előleges megállapodás ellenére kiállított katonaság rohamra vezényeltetett, szerintünk minden igaz ok nélkül, és ennek következménye az volt, hogy egy tagtársunk halálosan megsebesített és ebbe ez bele is halt! Tehát egy halottunk volt, egy emberünk megöltetett; többen megsebesültek . . .

Hogy hogyan történt ez az eset, ezt uraim, nem vizsgálta meg semmiféle hatóság, semmiféle bíróság. Így hát nem tudjuk; de a legnagyobb valószínűséggel úgy van a dolog, hogy valaki jogtalanul és illetéktelenül adott a vezénylő tisztnek parancsot a rohamra. De helyesebb talán az eset úgy, hogy oly elemek, a kik velünk nem szimpatizáltak, a kik tulajdonképpen szeméremmel sem voltak talán valami nagy rokonságban, provokálták hajigálással a katonaságot — és az belement a fegyver használatába. Hogy történt, mint történt, uraim, ez nem kérdés, a végeredmény az, hogy nekünk lett egy halottunk, nekünk egy tagtársunkat temetnünk kellett . . . !

Választás után szerbe és számba vettük az eredményt, a mely különben ki volt mondva és mely megilletődéssel tapasztaltuk uraim, a következő tényeket: Ugron Gáborra leszavazott 480 tag, Chorin Ferencz urra leszavazott 606 tag. Amint itt a közre hozott névsorból látszik, nekünk beiratkozott, magát a mi tagtársunknak valló 95 volt függetlenségi tagtárs nemcsak kötelességét nem teljesítette, hanem egyenesen az ellenpártra voksolt. 29 pedig nem teljesítette a kötelességét az által, hogy nem szavazott. Ez uraim 124 volt. Ezt adjuk hozzá a 480 Ugron féle vokshoz: 604. Tehát nyilvánvaló a többség Ugron Gábor részére. Ha másfelől megint megcsináljuk a kalkulust és a 606-ból levonjuk a 124-et, akkor Chorin Ferencz urnak 482 szavazója lett volna. Mély megilletődéssel constatatunk a szavazók listájának megszemlélésekor, hogy izraelita polgártársaink közül csak egy igen régi tagtársunk; aztán egy előkelő orvos; és a saját vendéglősünk, tehát 3-an szavaztak mellettünk; a mit meg lehet bocsatani, mert hisz a jelölt vérükből való volt, tehát nem lehet érte talán őket elkárhoztatni. De még nagyobb megilletődéssel vettük tudomásul azt, és ez tény, hogy a város alkalmazottai közül, a közpénztárból díjazott egyének közül, egyetlenegy sem szavazott a magyar függetlenségi párt jelöltjére. (Mozgás; zaj.)

Ily körülmények között, uraim, nem lehet csodálkoznunk azon, hogy a mikor mi egyénileg állottunk szemben, rendelkezésünkre nem bocsatott nagy kassa nélkül, hogy minket legyőztek. Mert hiszen a másik oldalon megengedett és meg nem engedett eszközök állottak velünk szemben, és így az eltiportatásunk megmagyarázható. Ne töltsük mi sokáig, urak, ezzel az időt, hanem egyszerűen kegyeskedjenek azt tudomásul venni; a ki többet tud, mondja el másnak, én nem feszegetem. De midőn tudomásul vesszük, uraim, a mult eredményét úgy-e hogy senki se kárhoztathat minket azért, hogy ha mi annak a reményünknek adunk kifejezést, hogy hasonló esunya dolgot többé intelligens, művelt uri emberek nem fognak elvégezni, és megint remélhetjük azt, hogy Szatmar polgárai közül többé

nem lesznek olyanok, a kik magukat eltántorítottatni hagyják és egy jólakásért mindnyájunk jogát oda adják. (Óriási tetszés; zaj.)

... Engedelmet kérek! — arra kértem az urakat, hogy minden ember nyugodtan, higgadtan hallgasson!

Ne foglalkozzunk mi a multtal, uraim, — csak reményünknek adjunk kifejezést, hogy egy ilyen csunya dologra, egy ilyen, úgy szólva testvér elleni vérontásra talán nem fognak ezután vetemedni. — (Zaj. — Közbeszólások.)

Látom, hogy az urak közül egyik másik közbeszól, — én tehát elvégzem a mult történetét: Fátvolt reá! — Csunya dolog, uraim; — mentsége azonban meg van ennek. Mert hogy ez a 124 ember megtántorodott, én okát abban látom: mert a kiknek őket a hazafiság, erkölcsiség terén kellett volna megtartani, úgy szólva azok mondták, hogy tegyék azt, amit tettek, — de azoknak megint meglelem a mentségét: ő nekik megint egy felsőbb hatalom tett diszpozíciókat, annak megint egy szerencsétlen helyzet adhatta a kezébe ezen visszaélési fegyvert, — hogy 3 milliót dobva a magyar nép közzé, annak mintegy az erkölcsét megmételje és a magyar nemzet állandó törekvését megghusítsa; — én uraim, abban a helyzetben látom a bűnös tettek forrását, hogy mi *gazdaságilag* hozzá vagyunk fűzve egy idegen államhoz; — ezt akarjuk mi épen feloldani, ezt akarjuk mi megváltoztatni, — önállóvá, szabaddá akarjuk tenni hazánkat, — és ha mi ezélt értünk, *bedugtuk a bűn forrását*. (Élénk éljenzés.)

A jelenről óhajtók röviden szólani. A jelenről, uraim, nem szólhatunk megint, hogyha egy kissé vissza nem tekintünk a multa. — *Bánffy* Dezső volt kormányelnök leválasztott; meg is mondták, hogy nagy összeg pénz és törvényszegések felhasználásával. Magának nagy többséget csinált és, uraim, avval a nagy többséggel, mondhatni két esztendőn keresztül, az az ur, az a méltóságos ur megmozdulni nem birt, mert oda átal az ő kedves szövetséges társai nem tudtak szegeleltre jönni. Oda átal Ausztriában mindig viszály, mindig háborúság van és így nem volt megköthető az a kiegyezés, a mit ő és társai előirányoztak. Idehaza mindent elkövetett ő, hogy keresztül vihesse. Hogy megpuhíthassa a népet, elment egészen addig, hogy belekényszerítette az ellenzéket az ellenállásba, — a sok visszaélés provokálta az indulatokat; megkezdtek ellene a parlamentben szokásos, de mindig magyarázható — és nem valami szép — harcokat; az obstrukciót. Erre ő azzal felelt, hogy késznek nyilvánította magát törvény és alkotmány ellenére is kormányozni, — sőt egy népgyűlésről emlékezve vissza, tudják önök, hogy egyenesen felhatalmazást adatott magának a pártjával, hogy törvény nélkül, megszavazás nélkül adót és ujoncot szedhessen és állíthasson. A törvénytelen állapot be is következett. Mondhatni február végéig tartott ez. Adót azonban szedni nem mert, sem ujoncot sorványozni, — hanem, miután látta, hogy lehetetlenné van téve rá nézve a kormányzás; miután látta, hogy az uralkodónak odaajánlott zsarnokságot az nem fogadja el és azt mondja: „menjen ön útjára!” — beadta lemondását és így megszűnt az ügyek vezetője lenni. — Mielőtt ez megtörtént volna, a pártok között békés tanácskozások jöttek létre. A tanácskozás eredménye az lett, hogy a békekés helyre állott egy időre, annak feltételei megállapit-

tattak. Feltétele volt, — röviden említem, — hogy a kormány, de nem *Bánffy* Dezső, ideiglenes költségvetést kapjon; azután szavaztassék meg az ujoncz állomány egy évre; szavaztassék meg a horvátokkal való kiegyezés egy évre; azután fogadtassék el önálló jogon azon egyezségi anyag, a mely az előbbi kormány által már felajánlatott Ausztriának, de nem határozatlan időre, mint *Bánffyék* akarták, nem is az eddig divatos 10 esztendőre, hanem csak 5 évre, — a mikor lefognak járni az európai államokkal kötött szerződések. Módosítottassék a házszabály, ezzel szemben felállított az ellenzék részéről, hogy *Bánffy* megy, — — ment is, — — a választási törvények azon sérelmes intézkedése, a mely megfosztja a polgárokat az adó nem fizetés miatt a választói jogtól, tétessék hatályon kívül, a curiai bíraskodás hozassék be választási ügyekben, — és mondassék ki, hogy a magyar nemzetnek joga van az önálló vámot és bankot felállítani, és hogy az eddigi viszony megszűnik 1904 ben.

Ezen kiegyezés alapján aztán a pártok között a béke helyre állott, a kormány megalkotásával *Széll Kálmán* megbízott. Ő azt meg is alkotta. Azóta megtörtént az, hogy megszavaztatott az indemnyítás, provizorium Most van a költségvetés tárgyalás alatt; — és a nemzeti párt, a mely az új helyzetben a maga elveinek érvényesülését várta és látta, beolvadt a kormánypártba; így ellenzék nem maradt, mert az összetört ellenzék nagyon kevés számmal van, alig néhány taggal. A néppárt, az *Ugron*-párt, és a *Kossuth*-párt néhány tagjából áll az ellenzék, úgy, hogy a vice-lapok is gunyolódnak és *Széll Kálmánt* lefestették, mint aki lámpással keres ellenzéket. — Hát lesz neki ellenzéke!

Van is már egy hatalmas ember, urak, az új helyzet folytán és a tisztának mondott és ekképen is végbe vitt választás alapján. A parlamentben van már egy igen jeles ember, Szilágy-Somlyó városa választotta meg; megválasztotta a mi kedves képviselőnk, *Ugron Gábort*. (Élénk éljenzés.) — És megtörtént az, hogy a Nemezis sujtott; és aki a nemzeti jogok ellenében nem megengedhető eszközökkel élt, annak, *Bánffy* Dezső bárónak, — kellett a mandátumát és kerületét is, annak adni, a kit ő a parlamentből kiszorított. (Éljenzés.) Isten igazságát látom én ebben és azt, hogy a mi eszménk és elvünk győzedelmes útjára indult.

Röviden jegyzem meg, hogy a mikor *Ugron* fellépett, a párt nevében a Szilágy-somlyóiakat üdvözöltem, bátorítottam őket a párt nevében, — hogy válasszák meg *Ugron Gábort*! (Éljenzés.) Ők rögtön értesítettek abban a percben bennünket, a midőn a választás megtörtént. *Ugron Gábort* még azon a napon üdvözöltem a párt nevében. (Élénk éljenzés.) És ő válaszolva ilyen kifejezést használt: Üdvözlötök köszönöm. Ugy fogadom azt, mint kedves bajtársaim harcra buzdítását. (Élénk éljenzés.) *Ugron Gábor* tehát olyan ember, a ki nem hagyott az orrában és a fejében rossz emléket szatmári hiv polgártársai és volt választói irányában.

A jelenről, uraim, hát ezt mondva, meg kell említenem, hogy véghetetlen nagy mérvű föladatok várnak a hazafiakra. Ki is vannak azon kérdések tűzve, a melyek az országgyűlésen legközelebb tárgyalatni fognak: tisztí fizetés-emelés, quota-kérdés, a kiegyezés kérdése és több más lesz elővé.

Az Ausztriával való kiegyezés fontos kérdése megint éberré és figyelővé kell, hogy tegye a magyar népet; mert, uraim, a

jelen helyzet szerint, legjobb meggyőződés és belátásom szerint nem existálhatunk. Hiszen gazdasági ügyünk teljesen lehanyagolt, iparos osztályunk majdnem koldus-botot hord, kereskedőink rendre csukják be a boltjaikat, az intelligentia is nyomorog; senkinek boldog, nyugodt állapota nincsen, mondhatni, tisztességes helyzete sincs. Hol van ennek a forrása? — szerintem ott, mert hazánk önállósága gazdasági tekintetben nincsen meg, az ipar el van nyomva, a beözönlő szomszéd ipar-cikkek által, — és, uraim, földünk termését, munkánk bérét a másik ország rész polgárai ragadják magukhoz és emésztik föl és mi itt nyomorúságban vagyunk! Kell hát nekünk törekednünk arra, hogy megszerezzünk mindent, a mi egy országnak, mint ilyennek, kell; — arra is, hogy legyen nekünk önálló hadseregünk, a mely bennünket megvédelmez, a melyben fiaink, mint tiszték szolgálhassanak és másfelől, a mi fiaink magyar tiszték alatt képeztesse és szolgáljanak; — és kell, hogy nekünk önálló pénzügyünk legyen, nehogy a külföldnek legyen kiszolgáltatva a mi hitelünk, a mi vagyunk; — szükséges, hogy önálló vámterületünk legyen, hogy megvédhessük munkásaink boldogulását; — szükséges nekünk az, hogy elismerve legyen a mi lobogónk, hogy minket ne tegyenek Ausztria gyűjtő neve alá, — hogy tudják, hogy a magyar nemzet is létezik a világon! Tehát nekünk külügyi tekintetben, a nemzetekkel szemben is érvényesíteni kell a nemzetünk létjogát! (Vége köv.)

Hirek.

Püspök ur ő méltóságának névünnepe, ma, a papság és a hívők a szeretett főpásztor iránt azzal adtak mély tiszteletöknek és ragaszkodásuknak legméltóbb kifejezést, hogy d. e. 9 órakor a székesegyházban ünnepi hálaadó sz. misére gyűltek össze s buzgó szívvel kérték az Istent, hogy szeretett főpásztorunkat kegyelmeivel és jótéteményeivel halmozza el s tartsa meg soká egyházunk és hazánk javára, — amelyet az isteni Üdvözítő szellemében lankadatlan apostoli buzgalommal és sikerrel munkálni meg nem szűnik. A hálaadó ünnepi praentálás, melyet dr. *Keszler* Ferencz pápai praentálás apátkanonok celebrált, a papság s a nagyszámu hívőkkel tanáraik és tanítónöik vezetése alatt megjelent az összes katolikus intézetek ifjusága is, melyet a nemes szívü főpásztor oly nagy szeretettel karol fel s jótéteményeivel halmoz el.

A városi közgyűlés *Tabajdi* Lajos temetése miatt d. u. 5 órakor kezdődött s a napirendet hamar letárgyalták. A tárgysorozat megelőzte Kovács Leó biz. tagnak a titkos rendőri intézmény szabály nélküli létesítése miatt előterjesztett interpellációja, mely ez alkalommal tárgyalás alá nem vétetett, hanem a jövő közgyűlésen való válaszadás czéljából polgármesternek kiadatott. Ugyancsak Kovács Leó indítványára közgyűlés a Kiss Gedeonnak állítandó mellszobor létesítése czéljából egy bizottságot küldött ki, hogy annak társadalmi uton való felállításáról gondoskodjék. *Széll Kálmán* miniszterelnök-höz intézett üdvözlő feliratra küldött köszönő leirat, valamint Somlyay Kálmán erdőmester állásáról való lemondása tudomásul vétetett. Verbőczy-utczának az Istvántérrel való összeköttetéséből származó kiadások tájékoz-

tatása céljából a t. főügyészt felhívta a közgyűlés, hogy az érdekelt telektulajdonosokkal az elfoglalandó területre nézve egyezkedjék. A szatmári ev. ref. egyháznak a Géresy Márton tanító elhalálozása folytán szükségessé vált helyettesítés díjaiba 6 hónapon keresztül havonként 30 frt kiutaltattott. A népfürdő eszméje a napirendről végleg levétetett. Kőrösmezei Lajos iktató nem kapott szabadságidőt, Bugyi Gyula számtiszt ellenben két havi szabadságidőt kapott. A gyűlés fél 7 órakor ért véget.

Gyászír. *Tabajdy* Lajos, Szatmár város ev. ref. lelkésze, főgymn. hitoktató, törvényhatósági bizottsági tag e hó 8-án déli 12 órakor, életének 59-ik, lelkészi pályájának 30-ik, boldog házasságának 27-ik évében szívszélhűdés következtében hirtelen elhunyt. Még déltájban egy keresztelést és esketést végzett, de midőn haza ment, hirtelen rosszul lett és nem is kelt fel többé. Városunkba 1875-ben választott meg lelkésznek. Senki sem tagadhatja, hogy úgy a közügyekben mint városi képviselő, valamint a kulturális egyesületekben és a társadalmi életben tevékenyen vette ki részét a munkából. Mint lelkész, amellet hogy dicséretreméltó buzgósággal töltötte be munkakörét, nem volt türelmetlen a más vallásúak iránt. Temetése tegnapelőtt délután 3 órakor történt nagy részvét mellett. Haláláról a család és az ev. ref. egyháztanács gyászjelentést adtak ki. A koporsót a koszorúk egész tömege borítá. A ref. templomot a gyászoló közönség egészen megtölté. Testületileg jelentek meg a temetésen a két hadsereg tisztikara, a városi hatóság, az összes hivatalok, az ügyvédi kamara, a vármegye ref. lelkészei, a két gymnasium tanári kara és ifjúsága, s róm. és gör. kath. egyház s izr. hitközség, s számos egyesület. Az imát *Biki Károly* és a gyászbeszédet *F. Varga Lajos* lelkészek mondták a templomban, a dalárda gyászdalokat énekelt. A sirnál *Makay Elek* s. lelkész és a volt tanítványok nevében *Lénárd Ede* s. lelkész tartott megható gyászbeszédet. Koszorúkat küldtek, a melyeket külön kocsit vitt a koporsó után, a mélyen lesújtott gyászoló családtagok és a rokonságon kívül: *Farkas Antal* és családja, *Hérmán Mihály* és neje, *Kótay Lajos* és családja, a *Jákó család*, a *Paládi-család*, *Demjén Sándor* és neje, özv. *Pap Zsigmondné*, *Nagy Endre* és családja, *Jandrisits János* apát plébános, *Béltéki Albert*, a szatmári ev. ref. egyház, a ref. gymn. igazgató tanácsa, az ev. ref. tanító testület, az ev. ref. tanuló ifjúság, az ev. ref. főgymn., a felsőbb leányiskola tanári kara, a takarékpénztár, a társaskör, az óvoda-egyesület, a *Széchenyi Társulat*, a III. temetk. társulat, a dalárda egyesület, a nő-egyesület, az iparos ifj. köre, a szatmári ref. egyházmegye, stb.

A Széchenyi társulat küldöttsége f. hó 6-án tisztelt Széll Kálmán miniszterelnöknél, továbbá *Wlassits Gyula* vallás- és *Lukács László* pénzügyminiszternél, hogy a társulat részére államsegélyt kérjen. A küldöttségben részt vettek *Gróf Hugonnay Béla* főispán, *Nagy László* alispán, *Hérmán Mihály* polgármester alelnökök, *Szuhányi Ödön* igazgató, ifj. *Böszörményi Sándor*, *Majos Károly*, aligazgatók, *Sarmaságh Géza* titkár, *Szerdahelyi Agoston*, *Dr. Steinberger Ferencz*, *Kovács Béla* kir. tanfelügyelő, *Pap Géza* és *Antal Dániel*. A küldöttséghez csatlakoztak a megyei orsz. képvis. közül: *Dr. Chorin Ferencz*, *Domahidy Viktor*, *Szuhányi Ferencz*, *Kende Béla*. A küldöttséget *Br. Vécsey József* gyengélkedése miatt *Nagy László* alelnök vezette. — A miniszterek a küldöttséget igen rokonszenvesen fogad-

ták s megígérték a segélyezést. A miniszterelnök kijelentette, hogy ő már azért is rokonszenvezik az országos nevű társulattal és támogatja annak kérését, mert attól vette az eszmét a dunántúli közművelődési egyesület alapítására. *Wlassits* miniszter kijelentette, hogy bizonyos összeggel már ez évben is segélyezni fogja a társulatot. A pénzügyminiszter pedig ígéretet tett, hogy amennyiben a szabályzat megengedi, az pedig megengedi, a társulat azon kérelmét, hogy a jótékony államsorsjáték jövedelméből nagyobb összeggel segélyeztessék, partfogólag fogja ő felsége elé terjeszteni. A küldöttség délután a megyei képviselőkkel, a kikhez *Barthók Lajos* is csatlakozott, az országos kaszinóban, egy társaságban ebédelt, minek végzetével a paratlan szíveségű és népszerű főispánunk a küldöttség egyes tagjait végig kalauzolta a rendkívül fényes berendezésű gentry-kaszinó helyiségeiben. Megemlítjük még, hogy a *Széchenyi* társulat küldöttségének tisztelgése után, a küldöttség tagjai kettő kivételével ismét bementek a kultuszminiszterhez s élükön *Hérmán Mihály* polgármester az elemi iskolák államosítását kérte a kultuszminisztertől.

Szieber Ede, kassai tankerületi kir. főigazgató jubileumára a helybeli két gymnasium is szép számú küldöttséget menesztett, akik úgy a magok, mint a város és vármegye nevében is kifejezték azt az általános tiszteletet és szeretetet, amelylyel valamenyien viseltetünk a városunkban is oly népszerű és kedvelt főigazgató iránt. A két gymnasium igazgatója vezetése alatt a kir. kath. főgymnasiumból 12-en, az ev. ref. főgymnasiumból 8-an vettek részt a jubileumi ünnepélyen a melyről hétfőn délután érkeztek vissza.

Április 11-ike az irgalmas nővérek kolostorában. A helybeli kath. elemi és polg. isk. tanítónő- és kisdédvönöképző intézetek növendékei kegyeletes módon ülték meg a tegnapi nemzeti ünnepet. Miután a növendékek a székesegyházban a nemzeti ünnep alkalmából tartott szent misén jelen voltak, a mondott intézetek közös ünnepsége a következő program szerint folyt le a tanári testület jelenlétében: 1. A „Pensionatsfreuden“ Kramertől. Az úde műdarabot szabatos technikával zongorán hat kézzel játszták: *Döri E.*, id. *Tóth Ilona* és *Axmann V.* — 2. „A hazáról“, *Petőfitől*, szavalta *Keresztessy Kornélia*. Mély bensőség és őszinte kifejezés jellemzé szavaiását, mely a kimondhatatlanul szép költemény nagy gondolatait kellő módon tudta megeleveníteni. — 3. A „Nemzeti dal“ címűkarének után, melynek choralszerű áhítatos hangulatát a növendékek értelmesen juttatták kifejezésre, következett az ünnepi program 4. száma, egy alkalmi beszéd, melyet a képző intézetek kebelében működő irodalmi kör kijelöléséből id. *Tóth Ilona* irt és olvasott fel. Egy igaz honleányi szívnek melegsége nyilatkozott meg e beszédben, mely tárgyával, szerkezetével és kellemes nyelvezetével egyaránt dicséri szerzőjét. — 5. „Danse Macabre“ zongorára *Kramertől*. *Wodicska Irma* ügyes technikával adta elő a hatásos zeneművet, helyesen interpretálván a benne uralkodó sötét gondolatokat. — 6. „Utcza szögletén ül a csonka hős“ *Jókaitól*, szavalta *Fényhalmy Kata*, ki szónoki erővel jelenítette a költeményben rajzolt megragadó képet, amelynek czéltatos, finom árnyalatait helyes fellogással tárta a hallgatóság elé. Utolsó pontja a programnak a *Kölcsey-Erkelféle* nemzeti Himnusz volt, melynek elhangzása után *Steinberger Ferencz* dr., igazgató a növendékekhez intézett és a felforgó alkalmat érintő lelkes és magvas buzdító beszéddel zárta be a szépen sikerült ünnepséget.

A szatmári kir. kath. tanítóképző intézet ifjúsága ápril. 11-én hazafias ünnepélyt rendezett, változatos szép műsorral, a mely a következő volt: 1. „Hymnus“ énekelték az ifjúsági énekkar. 2. *Bodnár Gáspár* tanár tartott hazafias lélekemelő beszédet. 3. *Buday Sándor* IV. éves tan. növ. *Petőfi* Sán-

dor halálának 50 éves évfordulója emlékére méltatta *Petőfi* költészetének a magyar szabadságharcra gyakorolt befolyását. 4. „Induló“ zongorán. Játszotta *Olti Antal* III. éves növ. 5. A hazáról, *Petőfitől*. Szavalta *Böhm Endre* IV. éves növ. 6. *Orgona* präludium játszotta *Soltész István* IV. éves növendék. 7. *Szabados Pál* VI. éves növ. tartott felolvasást *Petőfi* haláláról. 8. „*Petőfi* bucsu csárdás“ zongorán játszotta *Müller Lajos* III. éves növ. 9. „Egy gondolat bánt engemet *Petőfitől*. Szavalta *Buday Sándor* IV. éves növ. 20. „*Honfiak* vigyázatok“ énekelték az ifjúsági énekkar. 11. Záró beszéd, tartotta *Dr. Steinberger Ferencz* tanítóképző igazgató, Ez eszmékben gazdag és az ifjúság lelkére mély benyomást gyakorolt beszédet a szónok ő felsége a király éltetésével fejezte be. E szépen sikerült ünnepély változatos műsorából kitükröződik az ifjúság hazafias érzelme.

A kir. kath. főgymnasium ápr. 11-én, mint az 1848. t. cz. szentesítésének évfordulóján iskolai ünnepséget tartott. 9 órakor a székesegyházban *dr. Keszler Ferencz* pápai praelátus és apát-kanonok által mondott ünnepi sz. mise meghallgatása után az ifjúság a gymnasiumba vonult, hol *dr. Fechtel János* tanár tartalomban és előadásban egyaránt kiváló, szép és lelkes beszédet intézett az ifjúsághoz. A beszéd előtt és után az ifjúság énekkara adott elő *Mondik Endre* vezetése alatt szép és hazafias dalokat.

Hazafias ünnepély a róm. kath. elemi fiiskolában. Az 1848-ik évi korszakalkotó események és az azt követő törvényalkotások emlékére f. hó 11-én ünnepséget rendezett a r. k. fiiskola tanestülete következő programmal: 1. A *legelső magyar ember a király*, dal harmónium kísérettel; énekelték a növendékek. 2. Alkalmi felolvasás, tartotta *Bodnár A.* tanító. 3. Mi a haza? szavalta *Toperezer D. IV.* oszt. növendék. 4. Magyar király-hymnus, dal harmónium kísérettel; énekelték a növendékek. 5. Magyar polgár, szavalta *Kovács F. III.* oszt. növendék. 6. *Honfidal*, harmónium kísérettel énekelték a növendékek. 7. Hymnusz, *Vörösmarty Mihálytól*, szavalta *Mráz J. VI.* oszt. tanuló. Isten áldd meg a magyart, dal harmónium kísérettel; énekelték a növendékek. A szép ünnepély az intézet III. osztályu termében folyt le, mely ez alkalomból király őfelsége arcképével volt díszítve. Az ünnepélyre hivatalosok voltak a tanügyi hatóságok, u. m. a kir. tanfelügyelőség és az iskolaszék. Ünnepély után a székesegyházban tartott hálandó isteni tiszteletre vezettek a növendékek.

Eljegyzés. *Söpkéz Sándor* magy. kir. államasuti főmérnök jegyet váltott *dr. Chorin Ferencz* orsz. képviselő leányával *Margit* kisasszonnyal.

Kerámít-burkolat. Értesülésünk szerint egy czég ajánlatot tett a városnak, hogy a Deák-teret és a főbb utcákat 87 ezer frt 15 év alatt évi részletekben fizetendő összegért kerámít burkolattal hajlandó ellátni. Ugy szépészeti mint egészségügyi szempontból is, mert a lakosság meg volna mentve a porfellegektől, felette kívánatos, ha a polgárság megterhelhetése nélkül keresztül lehetne vinni. Mert azt senki sem tagadhatja, hogy a lakosság nagyobb százalékos községi adót fizetni a mostaninál nem képes, ez alatt is roskadoznak anyagi erői. Nagy körültekintést és ovatosságot igényel tehát az ügy, s kívánatos, hogy úgy a tanács, mint a képviselő testület minden egyes tagja

komoly tanulmány tárgyává tegye. Erről a témáról vezérezikkezük lapunk egy barátja, de az ellenkező véleménynek is szívesen helyt adunk, annival inkább mert nem vagyunk azon az állásponton, hogy a keramitozást minden áron keresztül kell vinni.

A kath. legényegylet f. hó 23-án ünnepi sz. József évi ünnepét. E napon az egylet tagjai testületileg a zárda templomba vonulnak d. e. 11 órakor, hogy szent misét s alkalmi beszédet hallgassanak. A szent misét Ekkel Lajos egyleti elnök fogja celebrálni, a beszédet főtiszt. Hubán Gyula egyl. pártoló tag tartja. Délután 4 órakor az egylet felolvasással egybekötött házi ünnepséget rendez, melyre az egyesület alapító, dísz és pártoló tagjait valamint az általuk bevezetett vendégeket ez uton is meghívja. Este a társas-kör üvegtermében társas vacsora lesz.

Eljegyzés. Lengyel Károly államvasuti hivatalnok jegyet váltott Tóth Kálmán nagy-károlyi állomásfőnök leányával, Kornélla kiasszonnyal. — *Antalóczy* Aladár nagybányai posta és távirtdísz eljegyezte *Hetey* Ábrahám városi főjegyző leányát, Margit kisasszonyt.

A kereskedő tanoncziskolában is esinos ünnepség folyt le ápril. 11-én d. u. 5 órakor az 1848-iki törvények életbeléptetésének emlékére. A Hymnus és Szózat éneklése között Dr. Fechtel János lelkesen tanító, s buzdítva tanító hosszabb beszédében ismertette az ünnepség jelentőségét. Egy első egy második és egy harmadik osztályu tanuló szavalt: a Hymnust, Szózatot és a Bilimret. A tanulságos ünnepélyt a tanítói kar s az ifjuság élvezettel s lelkesedéssel hallgatta végig.

Névmagyarosítás. Morgenthál Mihály helybeli tekintélyes kereskedő úgy a maga mint kiskoru gyermekei Sándor, Imre, Erzsébet és József nevének „Molnár“-ra leendő változtatásáért folyamodott a belügyminiszterhez.

Az ev. ref. egyházmegyei közgyűlés, mely a mult napokban tartatott meg városunkban, Pótor Dániel szamosujlaki lelkésznek szatmárnémeti lelkészszé történt megválasztását jóvá hagyta, Joo Ferenczet pedig, a Németiben csak nemrég megválasztott főgondnokot, mert egyházi elnök nélkül gyűlést tartott és a németi hitközséget a szatmári egyházmegyétől való elszakadásra akarta bírni, felfüggesztette s ellene a fegyelmi vizsgálatot elrendelte.

Emlékeztető. A széchenyi Társulat ma d. u. 4 órakor tartja a városház kis tanács-teremben rendes havi választmányi ülését.

A szatmári óvoda egyesületnek a vall. és közokt. miniszter a jelen évre 200 frt. áll. segélyt engedélyezett.

A németi ev. ref. tanítók ötödéves korpólékának fedezésére az 1998—903 évekre a vall. és közokt. miniszter a szükséges évi 250 frtot államszegélyként utalványozta.

A népiskolák államosítása ügyében városunkból a napokban dr. *Wlassics* Gyula vall. és közokt. miniszterhez járt küldöttség előtt a miniszter kijelentette, hogy a kath. iskolákra nézve a kérdést hajlandó másképen is megoldani. Remélhető tehát, hogy ez a nagyon kellemetlen ügy, mely igen alkalmas az érzékenység felköltésére, a kívánt békés kiegyenlítés útjára tereltetik.

A falusi gazdák tanulmányi kirándulásait, a melyben a mult évben az ország minden részéből 7890 falusi kigazda vett részt a földműv. miniszter ez évben is en-

gedélyezni kívánja. A kirándulásokban csakis oly falusi kigazdák vehetnek részt, kik a téli előadásokat szorgalommal hallgatták s a kik a mult évben a ménesbirtokok meglátogatására rendezett kirándulások részesei nem voltak. A kirándulások csakis a látogatók vidékéhez legközelebb eső ménesbirtokra, vagy földmives iskolához történhetnek. Minden gazdasági egyesület csak egy kirándulást szervezhet 50—80 tagból álló csoporttal egy szakember (földbirtokos, állatorvos) vezetése alatt. — A ménesbirtokon éjjeli szállást és élelmezést, — a földmives iskoláknál pedig, csak élelmezést kapnak díjtalanul a kirándulók. A kiránduló csoportokat a gazdasági egyesületek szervezik. A folyamodványokat az egyesületeknek f. é. máj. 1 ig kell betérjeszti a földmivelésügyi miniszterhez.

A hadsereg katonai nevelő és képző intézeteiben rendszeresített s az 1899/900. iskolai év kezdetén betöltendő magyar állami alapítványi helyekre, — továbbá a m. kir. honvéd főreáliskolában és a honvéd Ludovika-Akadémiában szintén a jövő tanév kezdetén betöltendő államköltséges, teljesen díjmentes vagy féldíjmentes, alapítványos és fizetéses helyekre a megküldött pályázati hirdetések a kapitányi hivatal katonai osztályában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Jogtalan iparüzők ezim alatt a „Szatmár-Németi“ egy ügyet vet fel, mely pro és kontra vitatkozásokra, különösen a mai socialistikus szellemű korban bő anyagot nyújthat. Arról van szó, hogy a főkapitány mint elsőfoku iparhatóság jogtalan iparüzés ezimén vagy 10 szegény embert 100—150 frt. bírsággal sújtott. Birói ítéletekbe avatkozni egyáltalában nem akarunk, a felettes hatóság van hivatva kimondani, hogy mennyiben igazságosak azok az ítéletek. De miután az ügyek fellebbezés alatt állanak, a nyilvánosság előtt nincs joga senkinek azokat a szegény megbírságot embereket más iparosok nyakán élő parasytáknak mondani, mert lehetnek közöttük olyan egyének, kik fölül a felsőbb bíróság más véleményen lesz. A nyilvánosság előtt bárkit megbélyegezni súlyos erkölcsi büntetés, melylyel tehát csak oly esetekben szabad élni, melyekben kétségtelenül beigazolt tény, hogy az illető rászolgált. Az adott esetről ezt még megmondani nem lehet, annival inkább, mert egyik másik fellebbezésben oly jogi kérdések vannak felvetve, melyek az első bíróság ítéletének megváltoztatását vonhatják magok után. Elvégre is olyan embert, ki napszáma dolgozik, csekély napibéréből tengeti magának és nyomorult családjának életét, bajos dolog jogtalan iparüzés ezimén büntetéssel sújtani. (Beküldetett.)

Újtás a postán. A Szatmár-Németi szab. kir. város belterületére szóló postacsomagokat folyó évi április hó 15-étől kezdve a kézbesítő közegek a szállítólevelekkel egyidejűleg kocsikon a ezimettek lakására (üzlethelyiségébe) fogják vinni s nekik ott kézbesíteni, a postautalványokat pedig ugyancsak a ezimettek lakásán, illetőleg üzlethelyiségében fogják kifizetni. A kézbesítő díjak a következők: 1. csomagokért — tekintet nélkül a súlyra, értékre, utánvételre stbré — darabonként 5 kr.; 2. pénzes levelekért hasonlóképen — mint eddig — darabonként 3.; 3. postautalványokért az összegre való tekintet nélkül darabonként 2 kr., de ha ugyanazon ezimettnek egyszerre 5-nél több utalvány fizetendő ki, darabonként 1 kr., ez esetben azonban csoportos

átadó-vevényenként legalább 10 kr. Express-küldemények és utalványokért e díjak nem járnak. Azon magánfelek, kik a házhoz kézbesítést nem kívánják, hanem küldeményeiket (pénzeiket) a posta- és távirtdahivatalnál akarják átvenni, csomagjaiknak, pénzes leveleiknek és utalványaiknak külön kezelésért havonként előre 3 frt raktárdíjat tartoznak fizetni, tőlök azonban sem értesítő, sem kézbesítő-díjakat nem szednek. A mennyiben ily felek levelezésüket is a posta- és távirtda-hivatalban kívánják átvenni, ezért külön havonként és előre 1 forint fiókdíjat fizetnek. A raktáros feleknek csomagjaik, pénzes leveleik és utalványaik átvételére naponta a hivatal főnöke által kijelölt két órai időtartam áll rendelkezésre. Azon raktáros felek, kik postaküldeményeiket nem személyesen veszik át, az átvétellel megbízottjaik számára az összes postaküldeményekre, vagyis a csomagokra, pénzes levelekre és postautalványokra szóló szabályszerű meghatalmazást tartoznak kiállítani és ezt a posta- és távirtdahivatal főnökének átadni. Ha valamely raktáros fél csomagját a raktárból 3 nap alatt nem viteti el, azt neki házhoz kézbesítik s ez esetben tőle darabonként az 5 kr. kézbesítő díjat beszedik.

A Széchenyi Társulat igazgatósága a jelen nyári idényre az alábbiakban nevezte ki a menhely-vezetőnőket. Alsó-Fernezely Gébel Ilona. Angyalos Kovács Jolán. Apa Szoboszlai Szeréna, Av.-felső-falu Pálinkás Mária. Bot-Palád Nagy Ida. Börvely Molnár Gizella. Csegöld Sepsí F.-né. Cseke Bene Kálmánné. Csenger Bohutinszky Irma, Csomaköz Jurácskó Rózsa. Dengeleg Reményi Erzsébet. Cs.-Ujfalu Tar Róza. Dobra Brezsák Anosné. Ér-Endréd özv. Kántor K.-né. Ér-Körtvélyes Keresztes Erzsébet. Erdőd Papp Farkas Ilona. Fábriánháza Molnár Teréz. Gebe Ványa Vilma. Genes Mangu Irma. Győrtelek Ferenczy Karolin. Géres Bónéné. Gyöngy Tivadar Emma. H.-Lápos Fazekas Ágnes. Hodász Szabó Erzsébet. Homok özv. Bugyiné. Hosszufalu Kerekes Mária. Iriny Katona Emma. Istvándi Bartha Emma. Jánk Beniczkiné. Jármí Antal Ilona. K.-Jánosi Duna Emma. Kis-Ar Cseke Jolán. Kir-Daróc Szaszarán Teréz. Kocsord Mező Amália. Kölese Koós Berta. Kömörő Maklári Zsófia. Krassó Darvai Borbála. Madarász Zolnay Elekne. M.-Petri Kelemen Mária. M.-Terep Szekeress Aranka, Mérk Dorner Julia. Misztótfalu Dobrosy Róza. Nagy-Majtény Soltész Mária. Nagy-Ar Hajdu Gizella N.-Dobos özv. Mihálikáné. N.-Ecesed Pápay Róza. N.-Géc Zetye Julia. N.-Szokond Tolvay Julia. Nántü Iván Kálmánné. Nyir-Csaholy Kunder Józsefné, Nyir-Medgyes Henyei Gyuláné. Olesva Katona Katalin. O.-Apáti Kovács Amália. Ó.-Pályi Ferenczy Erzsébet. Panyola Sallay Ilona. Papos Frinshall Jolán. Parasznya Lehman Julia. Porosalma Bányai Róza. Rozsály Szerdahelyi Julia, Sályi Székely Mária. Sándorfalu Mangold Róza. Sárköz Brunner Teréz. S.-Ujlak Marozsán Beatrix. S.-M.-Berkesz Morvay Veron. Sonkád Farkas Istvánné. Szamoszeg Szilágyi Zsuzsa. Tunyog Szintainé. Vállaj Szeibel Teréz. Vitka Jászay Zuzsa. Udvary Kádas Ida. Vámfalu Stéber Ilona. A már régebben a társulatnál szolgáló óvónők állásaikban véglegesítettek. Új menhelyek szervezése tervezetik a következő községekben. Alsó-Homoród, Barlafalu, Réztelek, Hirip, Tőke-Terebes, Vetés, Óvvári, Patóháza, Remetemező, Józsefháza. Törökfalva, N.-Nyires, Vezend, K.-Szt.-Miklós Mikola, Cs.-Bagos.

V i d é k.

Nagy-Károly, ápr. 10.

A kath. legényegylet 1898 évi működéséről kaptunk beszámolót, mely élénken illusztrálja ezen életrevaló egyesületnek tevékenységét. A beszámolóból közöljük a következő adatokat; Rendes tagja volt 133, pártoló tag 89, alapító tag 62, kik közé a múlt évben lépett be Meszlenyi Gyula megyés püspök ur ő méltósága is. Összesen tehát 284 tagja volt, vagyis városunk legnagyobb egyesülete. A pénztárnoki jelentés szerint bevételük volt 1854 frt 27, 1897 évi maradvány 3102 frt 18 kr. összesen 4956 frt 45 kr. a kiadás pedig beleértve a házvételt, s annak átalakítási költségeit is 4687 frt 74 kr. A tél folyamán 8 felolvasó estélyt tartottak. A könyvtár 96 kötettel szaporodott. Az egyleti szállót 63 iparos vette igénybe, kik közül 22 róm. kath, 10 gör. kath, 20 ev. ref. 3 ág. ev. 8 izr. vallású volt. A beszámoló még kiterjeszkedik az egyesület vállalkozási céljainak érdekében teljesített tényekre s az ifjuság magaviseletére is. Elhunyt összesen 3 tag. Az egyesület, melynek élén Guba Pál kegyesrendi áldozópap áll, igen szépen megfelel feladatának s köre igazi otthona az iparos ifjuságnak! Kívánjuk hogy még sokáig virágozzék.

Alapítvány. Főgymnáziumunk ifjusága rajongva szeretett igazgatója Hám József iránti kegyeletből, névnapja alkalmából mint testület 20 frttal belépett az ifjusági segélyegyletbe alapító tagnak. Mindenesetre élénken jellemzi a gyöngéd viszonyt, melylyel az ifjuság igazgatója iránt viseltetik.

Bucsuestély. A távozó Schusterics Ignác tiszteletére barátai által folyó hó 3-án a régi kaszinó helyiségében rendezett bucsuestély igen szépen sikerült. Mintegy 100-an jelentek meg azon, városunk legintelligensebb polgárai közül. Számos felköszöntők mondtak a távozó tiszteletére, melyekben, mint volt polgármestert, országgyűlési képviselőt, a kaszinó választmányi tagját, a kereskedelmi bank igazgatóját, a róm. kath. egyháztanács világi elnökét éltették. A társaság Fatyol Józsi kitűnő zenéje mellett a késő éjjeli órákig maradt együtt.

Simkó Géza lapunk munkatársa, ki hivatalos elfoglaltsága miatt pár hónappal ezelőtt visszalépett a „Nagy-Károly és Vidéke“ szerkesztésétől, folyó hó 1-ével ismét belépett a lap kötelékébe.

A kath. legényegyesület kitűnően sikerült színelőadást rendezett vasárnap este a polgári olvasókör nagytörményében. Előadták a „Gyimesi vadvirág“ot valóban bámulatra méltó szorgalom és sikerrel. A közönség zúffolásig megtöltötte a termet és sokat tapsolt a szereplőknek, kik mindanyian pompásan feleltek meg feladatuknak. Különösen jól játszottak Tóth Lálka, Dienes Ilonka, Szűcs Juliska, Dienes István, Sallay Lajos, Kosztka Antal és Tempfli Mihály. Az előadás után táncz volt, mely a hajnali órákig tartott. Az előadás mintegy 230 frt. bevételt eredményezett az egyesületnek, melynek buzgó elnöke Guba Pál iránt ez alkalommal is kifejezzük teljes elismerésünket.

A sorozás nem valami fényesen vált be. Az anyag nem jól fizetett. Alig 20 százalék vált be a nagyhangu, de szűkmellű legénységnek.

Szerencsétlenség. Heinberger György nap-számos oly szerencsétlenül esett le a Princzinger Mihály szénapadlásáról, hogy életveszélyesen megsérült. Bevitték a kórházba.

Öngyilkosság. Márkus Izsák helybeli fuvaros neje megunta az életét. A Szatmár felől jövő vonat elé feküdt, mely keresztül haladt a szerencsétlenül és fejét elvágta a törzstől. Tettének okát nem ismerik.

Ungmegye törvényszék felállítását közölte Ungvárra. E czélból egy diszes küldöttség tisztegett a miniszterelnöknél és az igazságügyminiszternél gróf Török főispán és Kende Péter alispán vezetése alatt. A küldöttséghez csatlakoztak Apponyi Albert, gr., Hegedüs Béla, Tomcsányi László és Komjáthy Béla képviselők is. A küldöttség szónoka Lüleý Sándor polgármester egy jól megokolt memorándumot nyújtott át a minisztereknek, kik megígérték, hogy az ügyet tanulmány tárgyává teszik. — Hampel János ez. kanonok, ny. főgymn. tanár áldozópap-ságának 50 éves jubileuma nagy ünnepeletés között folyt le. A jubileumi misén a templom zsufolásig megtelt közönséggel. A jubilanst ő méltósága a püspök ur és a szatmári kebelbeli papság táviratban üdvözölte. Firczik Gyula munkácsi püspök személyesen fejezte ki szerencsekívánatait. A vármegye részéről Kende Péter alispán, Lőrinczy főjegyző, Lasztókay főügyész és többü üdvözölték, a gör. kath. székeskáptalan, valamint az ungmegyei rk. papság, melynek vezetője Hehelein Károly prépost plébános volt, szintén kifejezték jókívánataikat, a kir. kath. főgymn. tanári kara Hódoly László ez. főigazgató vezetése alatt testületileg jelent meg. Kedves meglepetést szereztek a jubilánsnak az irgalmas nővérek vezetése alatti Gizella-ház növendékei, kik párbeszédben adták elő főbb vonásokban az ötven év történetét.

Irodalom.

A magyarországi társas és közművelődési körök, kereskedelmi, ipari és gazdasági szakegyletek, valamint a dal és zene egyesületek kezdeményezésére Koczányi Béla könyv és zeneműkereskedésében Kassán megjelent. Ára 4 forint. E mű 3500 egyesületet sorol fel, legtöbbü a teljes tisztikar névsorát, az alapítási év, tagsági létszám és könyvtári állomány adatait is közli. A kereskedelmi és ipari forgalom czéljaira megbízhatóság tekintetében annyival inkább ajánlható, mert az adatok közvetlenül a felsorolt egyesületektől vannak beszerezve.

„A spiritismus ker. kath. megvilágításban“ czimű könyv jelent meg Kalocsán a „Kalocsai néplap“ kiadóhivatalában Juresó Antalnál. Ára 60 kr, diszes vászonkötésben 1 frt. Azt a négy szabad előadást foglalja magában, melyet Mayer Béla v. bosoni püspök, kalocsai kanonok tartott a múlt adventben. A mű tehát 4 részből áll: 1) A spiritismus történetének rövid vázlata, 2.) A spir. tört. folytatása, a spiritisticus médiumok és mutatványaik, 3.) A spir. mint vallás, tanai és viszonya a kereszténységhez. 4.) A spir. a tudomány és a keresztény kath. felfogás itélőszéke előtt.

Fehéreműim az „ezredéves kiállításon“

A tavaszi idény alkalmából

van szerencsém Szatmár város és vidéke n. é. közönségével tudatni, hogy

☞ a legújabb divatu ☜

NŐI RUHAKELMÉK

ÉS FÉRFI GYAPJUSZÖVETEK

dus választékban érkeztek

Hazai iparcsarnokomba, hol a

☞ legszebb menyasszonyi kelengyéket ☜

a legrövidebb idő alatt legjutányosabban készítettetem.

Ugyancsak nagy raktár valódi szepességi lenvásznak, damaszt, asztal- és ágyműekben, kész női és férfi fehéreműekben.

A legnagyobb szőnyegraktár.

Ugyszintén függönyök, gyteritők és asztalteritőkben nagy raktár; valamint a legújabb ruhadiszítések és sok más ujdonságok.

A n. é. közönség nagybecsü látogatását kész szolgálattal kéri:

Páskuj Imre.

Szövetmintákat és árjegyzéket vidékre bérmentve küldök.

MILLENNIUMI EREMELEK TÖRTÉNETE.

Ruházati műterem a főtiszt. papság részére a „vörös kereszt”-hez.

Kitüntelve:

Bécs, Páris, London, Madrid, Brüssel, Boulogne, Tunis, St.-Gilet stb.

SKARDA VILMOS

IV. Waltergasse I. Bécs. IV. Favoritenstrasse 28.

Ajánl az 1899-ik őszi és téli idényre
papi-, rend- és világi

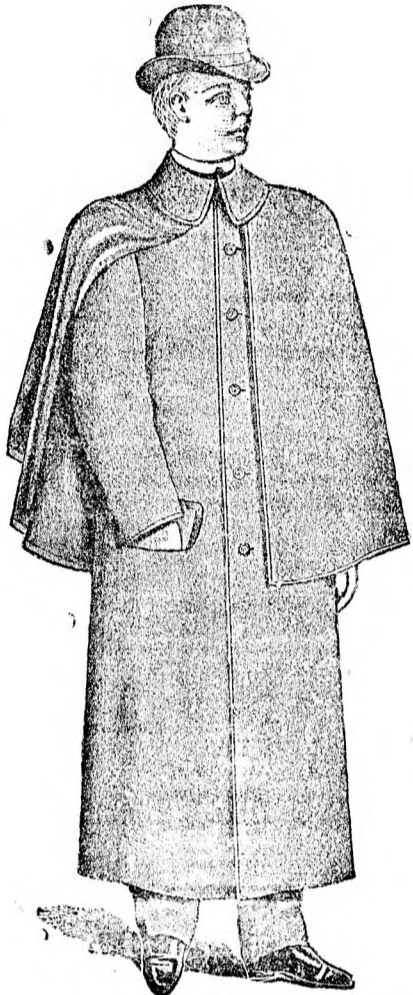
RUHÁKAT;

különösen:

meleg téli **havelokokat**, s. p. finom fekete palmerstonból ujjak nélkül 18 frt, ujjakkal 24 frt.; ujjakkal és valódi széles prém-gallérral, bélelve 34 frt.

Biretumok, kollárék,

chemisettek, házi- és utisapkák, kapucniák, cingulusok nagy választékban. Valamennyi készítmény a legjobb anyagból, tartós és díszes kivitelben. **Szövetek méter számra** is eladatnak.

Egyházi szerek

végleges megrendelés után olcsón szállíttatnak.

Árjegyzékek és szövetminták ingyen és bérmentve.

ORGONA-ÉPÍTÉSI MŰINTÉZET

Rieger testvérek

Budapest,

VII. Garay-utca 48.

Rieger testvérek Jägerndorfi (Osztr. Szil.) es. és kir. udvari orgona-gyárának fiókja. Legolesobb árakon kiváló orgonákat szállítanak.

A czég 25 évi fennállása óta

700 uj orgonát

épített, melyek közül **245** esik Magyarországra, a többi Norvégiába, Németországba, Romániába, Orosz Olasz és Törökországba szállítottak

Orgona-árjegyzékek

ingyen és bérmentve.

Zarándoklat négy kegyhelyre, mint tavaly:

Lourdesbe,

Jézus szive kegyhelyére: Paray le Monia Franciaországban, Einsiedeln, Svájcban, Vitenbe és Tiroiban.

Indulás: 1899. évi július hó 6-án.
Visszaérkezés: 1899. évi július hó 24-én.
Utazás tartama: 18 nap.

Utirány:

Budapest, Bécs, Linz, Salzburg, München, Lindau, Zürich, Genf, Lyon, Toulouse, Lourdes. Vissza: Lourdes, Cette, Lyon, Genf, Zürich, Insbruck, Bécs, Budapest.

Árak: I. osztály 215 frt)
" II. " 185 frt) 9 napi teljes ellátással.
" III. " 105 frt)

Jelentkezni lehet 1899. évi június hó 15-éig a bpesti II. ker. plébániahivatalban hol részletes program is kapható, Dömötör Gedeon plébános vezetónél.

Elvállalok épület-üvegezéseket.

GYÖRY KÁROLY

ÜVEG- ÉS PORCELLÁN KERESKEDÉSE SZATMÁR, DEÁKTÉR.

Jelen idényre ajánlom egész uj mintájú porcellán és angol fajans étkező, kávé, teás, és ozsonnás készleteimet, melyekből **rendkívül nagy raktárt tartok**. Továbbá ajánlok: Magyar, Cseh, Francia ivókészleteket, Berdorfi, Alpaca és cinacél evőeszközöket, **konyha berendezési** cikkekét, egész finom olaj nyomatu genre és szent képeket, sok más használati és dísz-tárgyakat, melyekből állandóan nagy raktárt tartok.

Kérve a nagyérdemü közönség becses pártfogását

kész szolgálattal

Györy Károly.

Kész ablakok minden nagyságban.

Törvényesen hitelesített üvegek és polarak.

Kép-keretezések igen olcsó árban.